

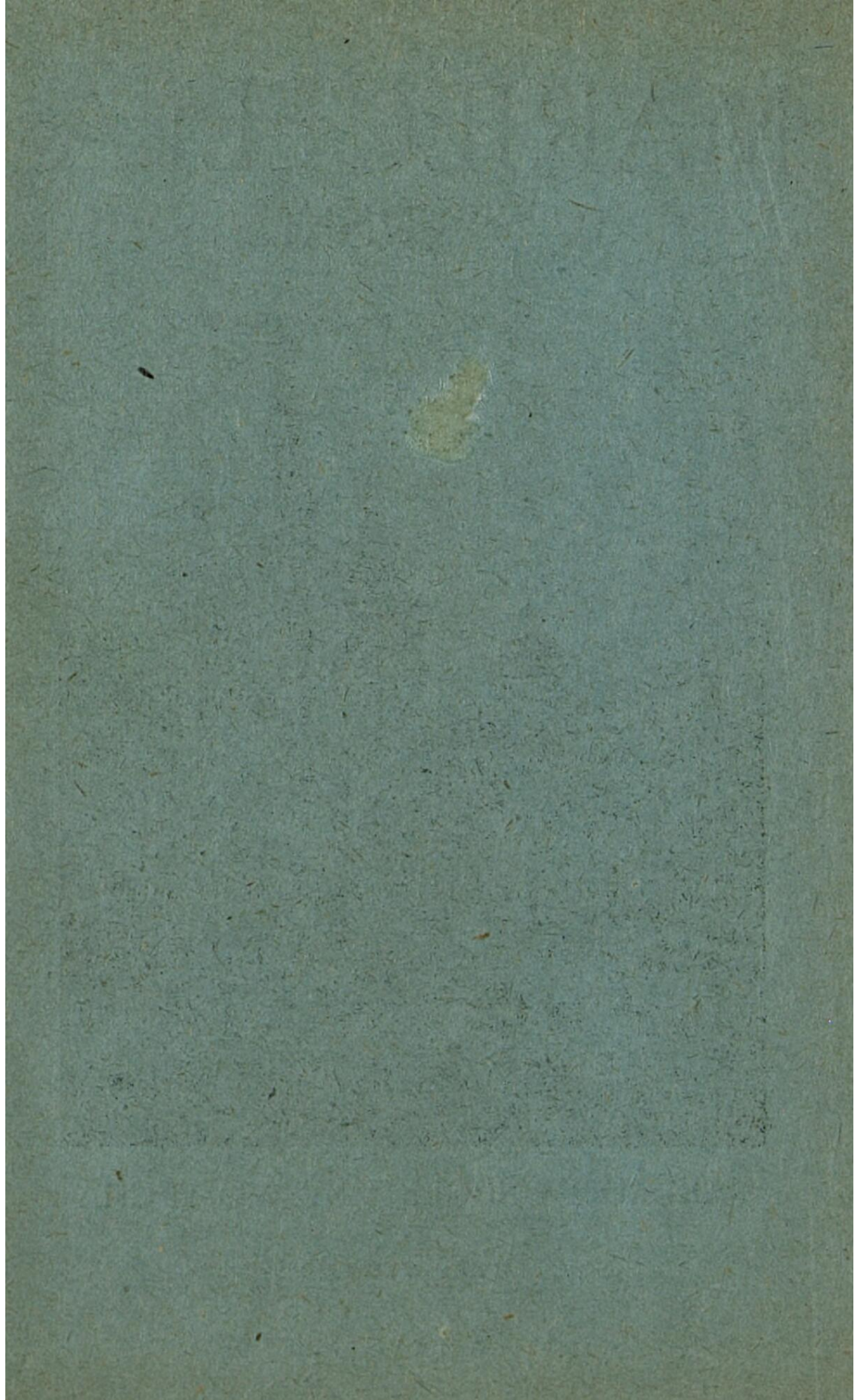
MARIECELLA V ŠTÝRSKU

NÁKLADOM SPOLKU SV. VOJTECHA

Druhé vydanie

V TRNAVE 1926

163
727508
36
25

MARIECELLA V ŠTÝRSKU

*

Opísali:

FRANT. V. SASINEK,

kňaz baňsko-bystrický, spovedník mariecellský

a

RUPERT REHÁK,

*kňaz benediktinský, opatrovník klenotnice
mariecellskej*

Druhé vydanie

Nákladom

SPOLKU SV. VOJTECHA V TRNAVE

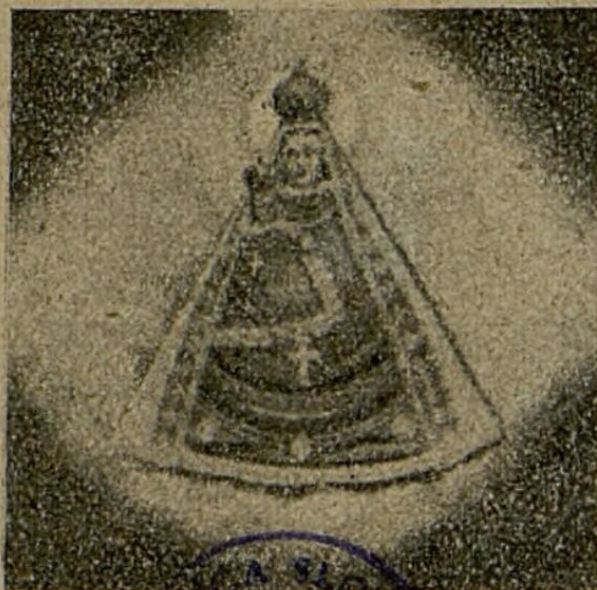
*

3
1926

Tlačou Kníhtlačiarne Spolku sv. Vojtecha v Trnave

17A0425227

Milostivý obraz Panny Marie
v Mariecelli.

K 4423

31X11960

Panno milostivá, oroduj za nás!

SE 3061

726.5 (436 Mariecella)

Stručné dejiny mestečka Marie- celly a veľkolepého chrámu blahoslavenej P. Marie.

Územie, ktoré sa tiahne od stredného Dunaja až k moru adriatickému a rieke Pádu, bolo od pradoby obývané Slovanmi, ačkoľvek pod inými názvami ukrytými. Asi v 5. storočí pred Kristom Keltovia, vysťahovavší sa z Gallie, vrátili sa i do hôr, v stredu tohože územia sa nachodiacich; ale potom tiahli odtiaľ ďalej pod Sávu a dolný Dunaj. Územie to delilo sa na Pannoniu, Norik a Benátsko. K Pannonii náležalo terajšie Maďarsko na pravom brehu stredného Dunaja, poddunajská časť dolného Rakúska a horné Štýrsko; k Noriku náležalo horné Rakúsko, Solnohradsko Tyrolsko, Gorutansko, dolné Štýrsko a Kraňsko; k Benátsku Gorica a Itália, až po riekú Pád.

Okolo narodenia Krista Pána Rímania podrobili si i Benátsko i Norik a Pannoniu; ale na konci 5. storočia zahnaní boli od Longobardov a iných naddunajských severných Slovanov.

Sotva, že Slovania v Panonii a Noriku zbavení boli jarma rímskeho, začali sa Nemci v 6. storočí tahať do Norika a ohrožovať i zá-

padnú Pannoniu čili Štýrsko; podarilo sa im to však hlavne až od konca 8. storočia pod cisárom Karolom, ktorého Nemci nazývajú nielen veľkým, ale i svätým.

Ačkoľvek v Pannonii po smrti Attily (454) usadili sa i Bulhari a potom aj Obri, čili Avari (r. 569), slovanská tvárnosť Pannonie sa nezmenila, pretože oba tieto národy boli jazyka slovanského. Bojovní Obri (r. 630) zapúdili Bulharov, súperov svojich z Pannonie a stali sa panujúcimi i nad domorodými Slovanmi od rieky Enže po Drávu; až Pipín a cisár Karol porazil ich a podmanil si Pannoniu. Za válkou nasledovalo uvádzanie nemeckých markgrófov, nemeckých osadníkov a latinských kňazov do Pannonie; navzdor tomu však Pannonia nosila meno Slovanska (Sclavinia) a bola ňou i v cirkevnom ohľade.

Slovania a potom i pokresťanení Obri náležali k arcibiskupstvu vogtlejskému a lorchskému, majúce liturgiu rímsko-slovanskú čili glagolskú. Účinkovaním cisára Karola veľkého povstalo latinské arcibiskupstvo solnohradské, a podriadená mu bola dolná Pannonia medzi Drávou a Rábou; latinskému biskupstvu pasovskému ale horná Pannonia medzi Rábou a Enžou, územie to rímsko-slovanského arcibiskupstva lorchského.

Ponevác Slovania pannonskí nenavykali na latinskú bohoslužbu, arcibiskup solnohradský ustanovil nad veriacimi slovanského obradu biskupa slovanského, nad veriacimi la-

tinského obradu ale latinského archipresbytera. Posledným slovanským biskupom bol Osbald. Po jeho buď odstránení alebo umretí sám arcibiskup Adalvin (859—873) prevzal správu nad Pannoniou, nad ktorou panoval knieža Kocel, syn Privinu, niekdajšieho kniežata nad Slovenskom. Jako Privina, tak i Kocel panovali len nad východnou (čili terajšou maďarskou) Pannoniou, a časť západnej Pannonie (čili terajšie horné Štýrsko) obývali prisťahovavší sa Nemci.

Medzi kostolami latinskými, ktoré (roku 865) bol vysvätil arcibiskup Adalvin, bol aj kostol v Jablonici (Ablanza, Abelanca, Avelenca), terajší Aflenz v hornom Štýrsku. Mestečko toto bolo koliebkou Mariecelly.

Marquart († 1076), vojvoda Gorutanska (Korutanska) a spolu gróf Eppensteinu, Mürzthalu a Aflenza, založil (r. 1066) pre PP. Benediktinov kláštor sv. Lambrechta. Jeho syn, Henrik († 1122), daroval (r. 1103) tomuže kláštoru veľké majetky, medzi nimi i dolinu Aflenz (Avelnice) s kostolom sv. Petra tam jestvujúcim. Pri tomto kostole sriadili PP. Benediktini kláštorový dom (cellu) a ustanovili tam 5 kňazov na vykonávanie služieb Božích, jako to dosvedčuje diplom z r. 1153.

Ponevác obvod doliny Aflencovej bol veľmi rozsiahly, PP. Benediktini založili na hraniciach štýrsko-rakúskych, kde sa dľa diplomu z r. 1103 dobývala soľ a železná ru-

da, novú cellu (kláštorský dom). Dosavád dosvedčujú to název doliny soľnej (Hallthal) a železné doly okolo Mariecelly. Tá cella záležala z dreveneé kaple a z dreveného príbytku. Do tej celly poslaný bol r. 1157 kňaz menom P. Tomáš, ktorý — vraj — v deň sv. Tomáša (21. dec.) so sebou priniesol z lipového dreva rezanú sochu bl. P. Marie a postavil ju na oltár v kaplnke svojej. Od tej doby menovalo sa to miesto Marie cella (Mariazell). Do tej kaplnky prichádzali nábožní ľudia nie len z okolia, ale i z ďalších krajov, preukazujúc úctu bl. P. Marii a porúčajúc sa do jej prímluvy u Boha; a povest o vyslyšanej modlitbe rozšírila sa i do zahraničia. Medzi iným Henrik, markgróf moravský a jeho manželka mali vo snách videnie, že od lámký, na ktorú trpeli, budú osvobodení, zaslúbia-li, že kaplnku bl. P. Marie v Štýrsku navštívia. Ponevác oba mali to a jednaké videnie, učinili ten sľub a uzdravení boli. Dali sa potom so svojim ľudom z Moravy na cestu do Štýrska. Nevyznajúcim sa, kde tú kaplnku hľadať majú, zjavil sa im — vraj — sv. Václav a ukázal im cestu k nej. Vzdali vďaky bl. P. Marii za mocnú prímluvu u Boha a na znak vďačnosti na mieste dreveneé kaplnky dali postaviť kaplu kamennú r. 1200. To boly počiatky prvého chrámu mariacellského. Potvrdzuje to nielen nápis na portále, ale i diplom r. 1266, v ktorom je reč, že v pravote medzi cisterciatským kláštrom v Lili-

enfelde a kláštorom benediktinským sv. Lambrechta skladaná bola prísaha pred oltárom preslávnnej Panny a Bohorodičky Marie. A diplom r. 1278 spomína už Henrika, farára Celly, čo je dôkazom, že Mariecella bola už na faru povýšená.

Druhý chrám mariecellský má za pôvodcu Ludvíka I., veľkého, kráľa uhorského a poľského, ktorý na dôkaz vďačnosti, že na prímluvu bl. P. Marie s malým vojskom (20.000) zvíťazil nad nepriateľským vojskom (80.000), dal stavať veľký gothický kostol nad milostivou kapľou b. P. Marie Celle. Dosvedčuje to nielen gothický nápis na portále, ale i dejepisné zaznačenia. Ponevác na tom nápise stojí, že bojoval proti Turkom, dejepisci pochybovali o tom, ale darmo; bojoval on r. 1365 proti Strážimirovi, vojevodcovi Šišmana, ktorý seba bol menoval cisárom Bulharov, ale r. 1364 stal sa vassaľom Turkov, ba i zaťom tureckého sultána. Po tomto víťazstve prišiel do Mariecelly, aby svoje zaslúbenie seba bl. P. Marii splnil, a vidiac, že predošlý chrám nezodpovedá duchovným potrebám, dal vystaviť nový. Dosvedčuje to súveký Ján, archidiakon z Kokelburgu (Kükülö, v Sedmohradsku) a za ním iní (Chronicon Budense, Bonfin). Pravdepodobné je, že nákladom kráľa Ludvíka I., staval ten chrám člen rádu PP. Benediktinov, ktorý r. 1311—1341, čo správca staviteľskej školy, staval tiež veľký chór vo Sv. Lambrechte; lebo v

sozname knihy mrtvých zo 14. stoloetia na 22. marca stojí: „Chunradus presbyter et monachus istius loci obiit in Cella magister operis.“ Chrám bol gothický, trojlodový; v prostredí jeho, medzi tými lodami a chórom kňazských, stála milostivá kapla na tom mieste, kde dosavád stojí. Vo svojej pôvodine zachovala sa velikánska veža so svojim impozantným portálom, jako i chór, kde sú organy; sklepenie lodí bolo pri rozšírení chrámu obložené stuccom; milostivá kapla podržala tiež niektoré stopy svojej pôvodnej gothiky. Celý chrám i s chórom pre kňazov bol dlhý 70 m., a tak už vtedy náležal k najväčším kostolom štýrskym:

Že sa už pred kráľom Ludvíkom I. pomysľalo na stavanie väčšieho kostola, poznáť z búll r. 1340, 1359 a 1360, v ktorých udeľujú sa odpustky tým, ktorí v Mariecelle budú slyšať sv. omšu, pri večernom zvonení pomodlia sa trikrát „Zdravas“ a prispejú na stavbu a potreby chrámu; kdežto už r. 1369 sekavský biskup vysvätil v ňom 4, a 1383 solnohradský arcibiskup dal dovolenie posvätiť 3 oltáre. Pápež Bonifác IX. r. 1399 udelil odpustky nie už pre príspevky na stavbu, ale na udržiavanie chrámu mariecellského.

Tretí chrám, vlastne zväčšenie chrámu predošlého, padá do 17. stoloetia. Požadovala to nielen tá okoličnosť, že chrám pre hromady nábožných pútnikov nestačil, jako i tá baroková domnienka, že sa sluší, aby tak vý-

znamný chrám dostať rúcho vtedy panujúceho vkusu. K tomu i od kráľa Ferdinanda III. povzbudený opát Benedikt, rodený Ital, sveril to italskému staviteľovi Domenicovi Sciassia z Rovoreda. Práca započala r. 1644. K trojlodiu chrámu pripojená bola s oboch strán prístavba, dole pre kaplnky, hore pre chodbu (galeriu). Nato r. 1654 odstránený bol starý oltár a sborený bol i kňazský chór za milostivou kaplou, aby sa získal priestor pre zväčšenie, vlastne pre predĺženie chrámu. Stavba táto r. 1662 zakončená bola s vystavením bane (kupole) nad sochou bl. P. Marie, stojacej na vysokom červeno-mramorovom stĺpe, ktorá predtým stávala za chrámom predošlým. Tým spôsobom chrám dostal dĺžku 85.40 m., šírku 29.60 m., výšku 19 m., s baňou však 24 m., a tak je jedným z najväčších chrámov.*) Ozdoby stuccové v starej časti chrámu hotovil Mathias Camin, mešťan zo Štýrskeho Gradcu, v novej časti však Giovanni Roccho Bertoletti, v sakristii Alessandro Sereni. Medzi stucco-rámy vmiestnené boli maľby na obmietke (fresco), ale bez zvláštnej ceny maliarskej. Lepšie z nich pošli zo štetca Georga Hausena. Krem toho vedľa starej, 80 m. vysokej gothickej veže, povstali dve nové, ale slohom tamtej odchodné. Vnútorne zariadenie dokonalo sa r. 1700,

*) Šaštinský má dĺžky 78 m, šírky 27 m. Velehradský má dĺžky 80 m, šírky 24 m, výšky 18 m, s baňou 24 m. Einsiedelský dĺžky 74, šírky 42 m.

Kto pozná hemženie sa nesčíselného ľudu v pútnickom chráme a stá (častokrát i zbytočne zapáľovaných) horiacich sviec, nahliadne, že taký chrám mnoho trpí od prachu, pary a dýmu. Krem toho panuje i ten zlozvyk, že mnohí, nešetiac dôstojnosť chrámu Božieho, vrezávajú do múru mená svoje alebo olôvkom (ceruzou) píšu nielen na múry, ale i na samé obrazy, kde najdú kúštik bieleho miesta. Následkom toho je treba s časom na čas obnovovať chrám. V takom stave smutnom bol i chrám mariecellský, ačkoľvek len nedávno (r. 1865) obnovený, takže sa jeho obnovenie pokladalo za neodkladateľné; ale ťažko bolo sa k tomu odvážiť. Mnohí, do veci nezasvätení, domnievajú sa, že mariecellskí PP. Benediktíni oplývajú veľkými majetkami, kdežto od doby cisára Jozefa II. majú len svoj kláštor a pri ňom nepatrnú, štrkovatú, jaľovú záhradu, žijúc ostatne a hlavne z milodarov pútnických. Sám chrám má asi 200.000 kor. základného kapitálu, ktorý množí sa síce skrze milodary pútnické, ale veľmi slabo; lebo potreby na jeho udržanie, na bohoslužby, spevácky a hudobný sbor atď. sú ohromné, tak že predstavenstvo chrámu pokladá za šťastný ten rok, v ktorom nemusí sa siahnuť k úrokom zo základného kapitálu. No konečne r. 1897 k obnoveniu chrámu odhodlal sa P. Richard Seleušek, superior kláštora a spolu farár i dekan mariecellský, ačkoľvek k tomu cieľu nebol zhos-

podárený ešte dostatočný kapitál; dúfal v Pána Boha, v prímluvu bl. P. Marie a v dobré srdce dobrodincov a pútnikov, že so svojimi milodarmi a almužnami obnovenie chrámu podporovať budú. Hlavní radcovia pri tom podujatí boli: Ján Graus, diecesálny konse-
vátor, zo Št. Gradcu a Jozef Kastner, cir-
kevný maliar, z Viedne. Murársku prácu ria-
dil Vavrinec Pinter, staviteľ z Mariecelly, a
obnovenie stenových malieb konal Felix Ba-
razzutti. Pozlátky na varhanoch a stuccoch
kaplí Vilhelm Sirach zo Št. Gradcu, obno-
venie strieborného oltára, mreží a sôch mi-
lostivej kaple Frant. Schön, zlatník z Marie-
celly; obnovenie pozlátených a postriebre-
ných sôch a rámov obrazných Viktor Zaoral
hotoviteľ kočov z Mariecelly; obnovenie sôch
a obrazov oltárnych, jako i veľký počet obra-
zov votívnych a iných darovaných P. Cyrill
Zaoral, benediktin a kaplán z Mariecelle. Tí-
to dvaja poslední, rodení z Kyjova na Mo-
rave, jako i P. Cyrill Čulák, kapucín, konali
to za „Pán Boh zaplať!“ Veľká pozornosť
venovala sa milostivej kapli, ktorej zub času
už veľmi uškodil. Zachovaná je od pádu a o-
blečená do mramorového rúcha z vonku i z
nútra takým spôsobom, ktorý je tajomstvom
firmy A. Detoma, dvorského a umeleckého
mramorovníka vo Viedni. Pripomenúť ešte
treba, že práve v dobe obnovovania chrámu
obec mariecellská zariadila elektrické osvet-
lenie mestečka, ktoré upravené je i na osvet-

lenie chrámu, milostivej kaple, chóru a sakristie. Z toho vidno, že obnova veže, portálu, chrámu, milostivej kaple, chóru a sakristií siahá do 140.000 korún. Kiežby láskaví dobrodinci a pútnici prispeli štedrými príspevkami a milodarmi na zacelenie tej rany chrámového fondu!

Vstupujeme-li do mariecellského chrámu od západu, stoja pred chrámom dve kamenné sochy; Henrika, markgrófa moravského, zakladateľa prvého —, Ludvika I., kráľa uhorského, zakladateľa druhého chrámu, postavené r. 1757. Pod gothickou vežou, v ktorej vyniká ľúbozvučný zvon 600 kg. ťažký, je priečelie z bieleho a červeného mramoru. Nad bránou je obraz na obmietke, predstavujúci lambrechtského P. Benediktina, prichádzajúceho do kraju Mariecelly so sochou bl. P. Marie. Sama brána je sochárskym umením bohate ozdobená. Bubon (tympanon), v prostriedku rovnou čiarou vodorovne predelený, v hornej svojej časti predstavuje Kalvariú, v spodnej dva polovypuklé obrazy. Jeden z nich predstavuje bl. P. Mariu medzi dvoma anjelmi, z ktorých jeden drží pásku s nápisom: *In te coeli mundique fabrica gloriatur* (S tebou sa chváli dielo neba i zeme); druhý drží pásku s nápisom: *Congaudent angelorum chori gloriosae Virgini* (Radujú sa sbory anjelské so slávnou Pannou). Pod tým obrazom v ľavo je sv. Vácslav a kľačiaci pred ním Henrik, markgróf moravský, s ná-

pisom: Sanctus Wenceslaus marchionem Moraviae eiusque uxorem a paralisi egritudine diu fatigatos indicat liberandos (Svätý Václav zjavuje markgrófovi moravskému a jeho manželke, nemocou lámky dlho trápeným, že budú osvobodení). V pravo je válka Ludvika I. s obrazom bl. P. Marie, ktorý bol priniesol do Mariecelly, s nápisom: Ludovicus rex Hungarie per Marie misericordiam victoriam Turcorum gloriose obtinuit (Ludvik, kráľ uhorský, skrze milosrdenstvo Marie víťazstvo nad Turkami dosiahol). Vedľa neho predstavuje sa žena diablom posadnutá, ktorá zavraždila bola dieťa, jako kňaz vyháňa z nej diabla, s nápisom: Mater puericida obsessa confessione vera pie hic liberatur (Matka, vražednica dieťaťa, posadlá, skrze úprimnú spoveď tu pobožne sa osvobodzuje). Krem toho číta sa veľkonočná antifona: Regina coeli laetare (Raduj sa nebies kráľovna), liturgická modlitba: Sancta Maria succurre miseris (Svätá Maria, prispej k pomoci biednym), s tým povzdychom:

Audi nos nam te filius nihil negans honorat!
Salva nos Jesu pro quibus virgo mater te orat!

(Vyslyš nás, pretože ty Syn, nič neodopierajúc, ctíš!

Spasiž, Ježišu, nás, za ktorých panenská matka teba prosí.)

Konečne dolu pod tými obrazmi vides nápis: Anno Domini MCC inchoata est haec

ecclesia gloriosae Mariae virginis (Roku Pána 1200 započatý je tento chrám slávnej Panny Marie).

Vkročíme-li cez bránu do vnútra chrámu spatrujeme osem stĺpov (pilierov) stáť, až po milostivú kaplu. Nohy majú obložené červeným mramorom, delia tú časť (Ludvikového) chrámu na tri lode a držia klenutie nad nimi. O jeden z nich na strane epištolnej oprená je veľkolepá kazateľna z červeného mramoru. Nad vchodom do nej stojí sv. Pavel, na prsiach sochy sv. Evangelistov. Pred kazateľnou visí veľký elektrický luster. Uprostred tej časti chrámu na strane evangeliovej stoja dvaja veľkí anjeli postriebrení. Pôvodne zo striebra v cene 29.000 zl., r. 1724 od kňažny Montecuccoli darovaní. Potom je zábradlie, aby zostal prázdny priestor pre kňazstvo, konajúce slávnostne bohoslužby. Nad priestorom zábradlia visí postriebrený anjel s lampou; pôvodne strieborný v cene 4158 zl. z r. 1721. Nad vchodami do zábradlia sú postriebrené pekné oblúky a dva elektrické lustry. Nasleduje gothická brána do milostivej kaple, obložená striebornými mrežami. Na vrchu je cisársky orol. Prvšie strieborné mreže dal vyhotoviť cisár Leopold r. 1679 s nápisom: VIRGINI CELLensi pro FILIO Iosepho sibi a Deo pro CVrato LeopoldVs Caesar gratVs has Crates offert (Panne Cellenskej za syna Jozefa, od Boha obsiahnutého, cisár Leopold vďačný tieto

mreže obetuje). Maria Theresia nahradila tie mreže pre jubilárny rok 1757 novými, jako to dosvedčujú nápisy: jeden: AVltas Crates aVCta soboLe aMpLIatas et InstaVratas, a druhý: VIrgInI CeLLensi gratI posVerVnt FranCIsCVs et TheresIa AVgVstI (Staré mreže, po obsiahnutí potomka, rozmnožené a obnovené... Panne Cellenskej postavili vďační panovníci František a Theresia). V samej kapli je strieborný oltár, na ktorom je starobylá, drevená, dosavád úplne zachovalá socha bl. P. Marie s Ježiškom, 47 cm. vysoká, pokrytá drahocenným plášťom a podobne pod drahocenným baldachínom (podnebím). Oltár bol r. 1727 zhotovený skrze augsburgského zlatníka Drentwetta pod Kilianom Merleinom, opátom sv. Lambrechta, zo sbierok a votívnych darov nákladom 40.000 zl. Koruna oltára spočíva na 6 stĺpoch, a pod ňou sú oblaky. Po oboch jeho bokoch sú sediaci anjeličkovia, držiaci svietnik v podobe lalie. Je to pozdejší dar kniežata Adama Schvarzenberga z roku 1806. Nad svätostanom, pod sochou bl. P. Marie sú dve srdcia, čo pamiatka na sobáš (5. mája 1736) Marie Theresie, s nápisom: Ut corda Theresiae et Francisci, conjugum, sint cor in Deo unum. Mariae, virgini, conjugi, matri. (Aby srdcia Theresie a Františka, manželov, boly v Bohu jedným srdcom. Marii, panne, manželke, matke). Pred oltárom visí veľká strieborná, z 8 srdc záležajúca lampa, Mariou Theresiou r. 1745 darovaná. Na kaž-

dom srdci je meno jedného člena cisárskej rodiny. Pod orlom, držiace lampu je nápis: *Virgini Cellensi, domus Austriacae matri, protectrici, in his cordibus corda sua.* (Panne Cellenskej, domu rakúskeho matke a ochraniteľke, v týchto srdciach srdcia svoje). Krem toho visia ešte 4 menšie lampy, od rozličných pútnikov darované. Na strane evanjeliovej je na stenu pripravená veľká tabuľa s obširným nápisom. Zakrýva miesto, kde je pochované srdce nadvojvodu Karola Jozefa, biskupa pasovského a arcibiskupa olomúckeho, ktoré r. 1664 bol sem priniesol Jozef Robotka, biskup, z Lubľane. Jako priestor zábradlia, tak tiež milostivá kapla má peknú mosaikovú dlažbu.

Po oboch stranách trojlodia sú kaple, umeleckými železnými mrežami zatvárané. V každej z nich je oltár a spovedná stolička. Počnúc od vchodu do chrámu, na epištolovej strane sú kaple s oltárom: 1. sv. Antonína, postaveným r. 1662 skrze Františka z Kaltenhausenu, opáta sv. Lambrechta; 2. sv. Jozefa, ktorý bol založený r. 1654 gr. Martinicom, a r. 1830 obnovený gr. Chotekom; 3. najsv. Trojice od gr. Sigmunda z Ditrichsteinov z r. 1653; 4. sv. Barbory, s ostatkami sv. Modesta, od Sigmunda gr. z Trautmansdorfu z r. 1666; 5. sv. Egýdia od kniežat a stavov štýrskych z r. 1640; 6. sv. Benedikta od kn. Hartmanna z Liechtensteinov z r. 1674, so sochou pôvod-

ne striebornou, ktorá však pozdejšie postriebrenou nahradená bola.

Na strane evangeliovej oltár: 1. sv. Jakuba apoštola z r. 1692 od gr. Hermanna Černina; 2. sv. Imricha z r. 1670 od gr. Mikuláša Draškoviča; 3. sv. Štefana, kráľa uhorského, z r. 1672 od gr. Františka Nádasdyho; 4. sv. Katariny z r. 1680 od kniežata a palatina Pavla Esterházyho; 5. sv. Leopolda z r. 1660 od troch najvyšších stavov Rakúska pod Enžou; 6. sv. Vladislava, kráľa uhorského, z r. 1679 od Juraja Szelepcsényiho (Podhorského), arcibiskupa ostrihomského, so sochou postriebrenou, pôvodne striebornou. Je v nej i jeho pomník a tabula s nápisom.

Obzreme-li sa ešte raz nazad, vidíme nad vchodom do chrámu široký chór s veľkolepými organami, z naloženia gr. Eugena Inzaghi, opáta, r. 1737 skrze organostrojca Sommerholzera za 30.000 zl. postavený. Pozoruhodný je i náhrobník, ktorý vstupujúcemu do chrámu padá do očí, lebo je hneď na prvý pilier oprený. Je to náhrobník Vojtecha Filippa, ostatného ríšskeho grófa z Losymthálu. Je čiastočne z kararského mramoru postavený a železnou mrežou chránený. Dala ho postaviť grófká Ernestína, rod. Tuchs, čo manželovi svojmu, r. 1792.

Hneď za kaplou sú dva kandelábry železné, r. 1899 postavené, na ktoré možno pútnikom postaviť vyše 100 voskovic.

V druhej časti chrámu púta pozornosť hl. oltár. Pred ním na stene sú dva veľké obrazy, darované od mesta Brna: jeden na ľavej strane predstavuje obliehanie mesta skrze Švédov r. 1645, druhý obliehanie jeho skrze Prušiakov r. 1742. Hlavný oltár je zčiasťky z červeného, zčiasťky z čierneho mramoru s 8 vysokými stĺpmi, skrze Fischera z Erlachu r. 1693 stavaný a 31. aug. 1704 skrze opáta zo sv. Lambrechta posvätený. Zasvätený je najsv. Trojici, a síce podobienstvo Ducha sv. je postriebrená holubica; podoba Boha Otca je strieborná; pod ňou na kríži z ebeňového dreva je podoba Syna Božieho, Ježiša Krista, zo striebra v cene 600 hrivien od cisára Karola III. darovaná. Kríž ten bol r. 1722 postavený na striebornú zemeguľu, asi 1.50 m. majúcu, medeným hadom otočenú. Vnútri je prázdna, a môže byť otváraná. Do nej bola vložená i milostivá socha po čas obnovovania milostivej kaple. Pod krížom sú sochy bl. P. Marie a sv. Jána, jako i dvoch anjelov postriebrené, ktoré pôvodne byly zo striebra. Svätostan (tabernakulum) je mosadzný; pôvodný z r. 1753 však bol strieborný.

Po oboch stranách sú sakristie; na epištolovej strane je tá, ktorá sa obyčajne užíva. Pri nej je stôl na ktorý pútnici kladú svoje „na pamiatku“ sebe a iným určené dárky, aby byly od kňaza požehnané. Vedľa nej je vchod na stupne, ktoré vedú na južnú chod-

bu (galeriu). — Na evangeliovej strane je takrečená „stará sakristia“, v ktorej je i spovedná stolička pre nedočujných a nahluchlých. Vedľa nej je podobne vchod na severnú chodbu (galeriu) a spolu do pokladovej kaple. Obe chodby (galerie) majú klenutia stuccom a obrazmi na obmietke (fresko) ozdobené, na stenách ale početné dejepisné, sľubné (votívne) a iné obrazy. Krem toho sú tam i barly, ktoré chromí a na prímluvu bl. P. Marie od Boha uzdravení „na pamiatku“ zanechali.

Chrám mariecellský má mnohé cirkevné výsady (privilegia). Už r. 1330, na prosbu 24. opáta sväto-lambrechtského, Ortolfa, Friedrich, arcibiskup solnohradský, udelil pútnikom odpustky 40 dňové. Túto milosť potvrdili a rozmnožili pápežovia: Klement VI. Innocent VI., Bonifác IX., Mikuláš V., Innocent VIII., Pavel V., Innocent X., Alexander VII., Klement X., hlavne ale Benedikt XIII., ktorý udelil plnomocné odpustky pre pútnikov, kedykoľvek behom roku navštívia chrám mariecellský a po skrúšenej spovedi i hodnom prijímaní vykonajú obyčajné modlitby odpustkové, také plnomocné odpustky, jaké sa získavajú pri návšteve 7 oltárov chrámu sv. Petra v Ríme, a to dvanásťkrát v roku. Konečne Lev XIII. dovolil, že priputovavší kňazi môžu v milostivej kapli slúžiť sv. omšu o bl. Marii nielen v jej sviatky, ale (votívnu) i v iné dni, vynímajúc slávne sviatky Pána,

vigilie vianočné a svätodušné, nedeľu 1. adventnú, pôstnu, kvetnú s nasledujúcim týždňom a oktávy privilegálne.

Počet pútnikov býval veľký, menovite r. 1692, keď 27. aug. len z býv. Uhorska 11.200 pútnikov i palatinom, kniežatom Pavlom Esterházym, pohlo sa do Mariecelly; dľa svedectva kniežata-biskupa lavantského a generálneho vikára arcibiskupa solnohradského, gr. Dominika Lamberga, od r. 1718 navštevovalo Mariecellu viac než 120.000 pútnikov; r. 1757, v 600-ročnom to jubileume, počítali 373.000 pútnikov. Potom nastúpila smutná doba pre Mariecellu; lebo pod cisárom Jozefom II. (1780—1790) zakázané boli prôvody; 4. jan. 1786 zrušený bol kláštor sv. Lambrechta, a tým bol ohrozený i kláštor v Mariecelle, k nemu náležajúci, a nemovitých majetkov zbavený; r. 1793 a 1794 boly „na oltár vlasti“ odnesené všetky sochy Anjelov a Svätých strieborné, vynímajúc milostivú kaplu a podoby Boha Otca, Syna Božieho na kríži, jako i zemeguľu, na ktorej kríž ten stojí. Až r. 1796 cisár František I. dovolil opäť putovania do Mariecelly; a prvý slávnostný prôvod prišiel z Viedne do Mariecelly; ale nastalá vojna s Napoleonom I. prekazila opäť putovania do Mariecelly. Už r. 1797 socha bl. P. Marie a pozostaté poklady odnesené boly do kláštora svetlanského (Zwettl); r. 1805 opäť socha a poklady odnesené boly do Gradcu a odtiaľ do Uhorska;

r. 1809 podobne socha a poklady odnesené boly až do Temešváru. Sotva že nastaly lepšie časy, v noci po Všetech Svätých r. 1827 vypukol požiar, ktorý chytil sa i strechy a veže chrámu; zničil ju a spolu roztopil všetkých 8 zvonov. Socha bl. P. Marie zavčasu odnesená bola do neďalekého na vrchu ležiacého kostolíka sv. Sigmunda. Cisár František I. už 8. nov. tohože roku dovolil sbierať milodary pre mestečko Mariecellu a chrám. Nasbieralo sa 105.000 zl. Z toho na chrám vykázalo sa 37.000 zl.; ostatný náklad doplnil sa z predaju niektorých vecí z pokladničnej kaple. V r. 1857, v 700-ročnom jubilárnom to roku, bol tiež mimoriadny počet pútnikov; lebo len slávnostný prôvod z Uhorska, majúci na čele kardinála Jána Scitovského, arcibiskupa ostrihomského, počítal 35.000 svet-ských a 300 kňazských pútnikov. Dosavád každoročne priputúva sem 80—90 tisíc svet-ských a 600—800 kňazských a rehoľníckych pútnikov.

Ponevác pútnici navštevujú tiež iné miesta mariecellské, chcem i o nich niečo podotknúť. Je to

a) na južnej strane stojaca osmohranná kapla sv. Michala archanjela. Kedy bola vystavená, nedá sa mi zistiť. Pravdepodobné je, že povstala v dobe, v ktorej stavaný bol chrám kráľom Ludvikom I., a síce čo umrlčia kapla (carnarium) a kostnica (ossarium) na cintoríne, ktorý okolo chrámu ležal a múrom

ohradený bol. Až r. 1585 spomína sa, že Karol, arcivojvoda štýrsky, dal ju opraviť. Ačkoľvek cintorin r. 1794 preložený bol na koniec gradeckej ulice, kapla sv. Michala, čo ochrancu mŕtvých, zostala i s kostnicou pod ňou. Je v nej kríž, ktorý — vraj — pred 300 rokami stával v chráme. Hotoviteľ jeho na hlavu podoby Ukrižovaného pripravil prirodzené vlasy; a z toho povstala marná povedačka medzi ľudom, že na tom kríži Krista Pána vlasy rastnú. Kaplnka táto predtým v 17. stoloetí mala vysokú vežičku, ale teraz je bez nej.

b) Kaplnka u „svätej studienky“ leží od chrámu na východ medzi domami. Pôvodne na tom mieste stávalo žriedlo a studienka na občerstvenie pútnikov, a na stĺpe socha bl. P. Marjie; až Antonin Stroz, opát zo sv. Lambrechta, r. 1751 postavil tam terajšiu kaplu a na oltár v nej túže sochu. Voda z nej teče do nádržky kamennej a pija sa od pútnikov s pobožnosťou a s dôverou k bl. P. Marii.

Klenotnica chrámu Mariecelského.

Vedľa starej sakristie vedú pohodlné schody ku klenotnici, ktorá od Jura (23. apr.) do Všetich Svätých denne od 7. dopoludnia a popoludní od 3. do $1\frac{1}{2}$ 7. hod., t. j. do požehnanja býva otvorená a každému prístupná. V nedeľu však a vo sviatky pod hlavnými službami božími je pokladna zatvorená. Kto mimo tohto času chce by si ju pozrieť, musí oznámiť sa vo fare u dp. klenotníka (Schatzmeister), ktorý ochotne (bezplatne) ukáže i vysvetlí najzaujímavejšie predmety.

Uviest všetky poklady, ktoré od počiatku klenotnice boly v nej umiestnené, je vôbec nemožnosťou. Pripomenúť nutno, že poklady behom času lebo sa potratily, alebo boly spustošené, alebo padly za korisť ohňu a nepriateľovi. Tak r. 1474 vyhorela pokladna docela. Roku 1526 bola úplne vyprázdnená v prospech války oproti Turkom. Neskôr ešte dvarazy všetky poklady obetovaly sa „na oltár vlasti“ a síce r. 1683 a 1704.

No najviac pretrpela v časoch válečných proti Francúzom r. 1793—4, takže porovnáme-li kostol dnes s časmi pred 100 rokami,

môžeme ho všetkým právom nazvať chudobným. Avšak za posledných 100 rokov toľko sa opäť naskupilo darov, že klenotnica mariecellská sluje jednou z najbohatších v celom Rakúsku vôbec a z pomedzi všetkých pútnických miest zvlášť.

Keď roku 1827 na Dušičky chrám mariecellský zhorel, klenotnica posledný raz k zakrytiu jeho potrieb prispela tým, že niektoré dary kráľa Mateja Korvína, a mnohé diamanty a perly vo Viedni na ten cieľ predala.

Nad vchodom do pokladne nachodí sa obraz predstavujúci víťaznú válku uh. kráľa Ludvíka I. nad Bulharmi, Turkom poplatnými, ktorú vyhrál s 20 tisíc kresťanmi nad štyrikrát väčším nepriateľom r. 1363. Na dôkaz vďaky svojej dal vystaviť mariecellský veľchrám, i položil základ klenotnice tým, že svoje, jako i svojej manželky princezny Alžbety Kotromanovichevej svadobné rúcha, víťazný meč i ostrohy sta obetné dary v Mariecelli zanechal. (Uschované sú v skryni za oltárom a ukazujú sa len veľmi zriedka.)

Klenotnica tvorí dosť priestrannú kaplu, v ktorej v čas pútov denne o $1/2$ 7. h. slúžieva sa sv. omša. Nado dvermi visí veľký obraz z pozostalosti arcikň. Františka Karla: „Kris-tus Pán na hore olivetskej“, dar to cisára a kráľa Františka Jozefa, z r. 1878.

V prostriedku klenotnice stojí oltár, kedy-si celý zo striebra, teraz pozostávajúci z hodvábnych opôn a má podobu šiatra. Uprostred

šiatra vidieť onen chýrečný obraz, ku ktorému kráľ Ludvik Veľký takú mal dôveru, že ho vo všetkých svojich válkach so sebou nosieval. Je v zlate zapravený a kráľom Ludvikom mnohými drahokami ozdobený. Obraz je na plátne, a nie, jako sa mnohí domnievajú, na dreve maľovaný, a ešte i dnes požíva u mnohých zvláštnej vážnosti.

Pod prastarým obrazom týmto visia dve tabule, podoby dvojorla s ostatkami svätých. Veľmi umelá a bohatá to práca zo zlata a perál od barona Rechbacha z rádu benediktinského.

Medzi šiestimi amethystovými stĺpami vidieť prekrásny kríž, ktorý priniesla roku 1722 z Budapešti (pešky) kňažna Eszterházyčka.

Na oboch stranách oltára nachodí sa 6 strieborných svietnikov, z ktorých dva obetoval Don Miquel, princ španielský. Antipendium (popredie oltárneho stola) je z ťažkého striebra; na ňom v 37 pozlátených poprsiach rodokmen panovníckych domov habsburgsko-lotarinského a neapolitánskeho. Obetovala cisárovná Maria Therezia r. 1769. Uprostred visí ťažká, kňažnou Corsini r. 1820 obetovaná strieborná lampa.

Po stenách pokladne vidno vysoké priestranné skryne, skrývajúce premnohé drahocenné dary, obety a ostatky svätých (relikvie). Sú v nich schované staré i nové cirkevné rúcha, utešené výšivky atď., mnohé vysokej dejepisnej ceny.

Obmedzím sa uviesť len tie najdôležitejšie.
Od vchodu na pravo v skryňiach za sklom
a síce:

1.

Zrkadlo s obrazom mariecellskej Panny Marie v striebornom ráme. Dar gr. Nádasdyho r. 1697.

Monštrácia z kryštálu, drahokamy bohato ozdobená, od cisára Karla VI., otca Marie Theresie, z r. 1675.

Dva *kryštálové svietniky* od cisára Leopolda I., 1675; *štyri strieborné poprsia* z grófskej rodiny Eggerov z Korutanska.

Napodobnený hlavný oltár mariecellský, dar bar. Redla z Uhorska r. 1890.

Tri spojené srdcia, zhotovené zo strieborných lyžíc, z ktorých arcivojvoda Ján posledné lieky požíval. Dar grófký z Meránu r. 1859. Medzi I. a II. skryňou visí strieborná lampa od vojvody de la Grazia.

2.

Malý oltár s chalcedonovými stĺpami a z drobulinkých kamienkov poskladanými obrazmi (mosaik); predstavuje hod Emausský. V popredí „dobrý pastier“, po stranách sv. František a sv. Dominik. Daroval gr. Gandolf, knieža-biskup sekovský, neskôr kardinál, arcibiskup solnohradský, r. 1665.

Oltár z čierneho, ebenového dreva so sklenenými stĺpami, zdobený drahokamy a perlamami. Pred týmto modlieval sa uh. kráľ Matej Korvín.

Prekrásny bohato pozlátený kalich od cisára Karla VI. r. 1725.

Tomuto podobný od gr. Imricha Eszterházyho, primasa uhorského, arcibiskupa ostrihorského, r. 1745.

Obráz „Ecce homo“, „ejhľa človek“ od jedného väzňa zo samých drobulinkých kamienkov umele zostavený. V tejto skryni sú ešte i pre mnohé starobylé šperky veľmi jemnej práce.

3.

Pozlátená, vyše tisíc drahokamy posiatá *monštrancia*. Dar kláštora sv. Lambrechtského z r. 1736. Jeden z drahocennejších pokladov klenotnice.

Šesť kryštálových svietnikov a kríž od cisára Karla VI. z r. 1722.

Ťažká *strieborná lampa*, zdobená mnohými českými granátmi. Dar cisára Ferdinanda III. r. 1652.

Zlatá lampa od grófky Chambordovej, ktorú po smrti svojho manžela darovala r. 1883.

Dve zlaté koruny, s mnohými drahokamy od uhorského primasa Rudnayho z r. 1820.

Na poduške *dve šnôry perál* s jedným veľkým a mnohými menšími diamanty od dcéry cis. Marie Theresie, Marie Anny r. 1833.

V zlatom žalude uschovaná *olovená guľka*, s ktorou na cisára Ferdinanda V. v Badenu pri Viedni bolo streleno. Dar cis. Marie Anny.

Zlaté srdce so 14 brillantami, 20 rubínmi a so zlatou reťazkou, od cis. Alžbety r. 1884.

Úlomok sv. križa v malej, mnohými draho- kamy zdobenej monštrácii od cisárovný E- leonory, tretej manželky cisára Ferdinanda.

Zlaté pero, s prekrásnym veľkým brillan- tom od spisovateľa-básnika Zachariáša Ver- nera. V svojom závete napísal tento muž to- to: „Preto, že som perom najviac hrešil pro- ti cirkvi svätej, obetujem ho Panne Marii“.

Zlatý prsteň maršálka Laudona, ktorý na pamiatku vydobytia Belehradu darom obdr- žal od cisára Jozefa r. 1789.

Krásny obraz „*Kristus s križa sňatý*“ od stotníka Maxa Chalupky.

Pozlátená monštrancia od pápeža Pia IX. v jubilejnom roku 1857 klenotnici darom po- slaná.

Acháťový križ na tiež takom podstavci. Dar kráľa španielskeho r. 1703.

Dve ťažké zlaté srdcia, jedno s krásnymi brillanty. Dar ruského kniežata Demidova r. 1859—1862.

Zlatý križ s modrým emaillovým a brillan- tami ozdobeným podstavcom, od arcivojvo- du Jozefa Augusta, r. 1893.

Srdco z kryštálu zlatom obrúbené, v kto- rom vidieť vlasy prvej dcéry kráľovnej Al- žbety, Žofky.

Dukát najsv. Trojice, ktorý dala zhotoviť Žofia, zbožná manželka saského kurfürsta Christiana r. 1616, keď narodil sa jej prvý syn Ján. Nápis: „Šťastní rodičia, ktorí sa dočkajú radosti na svojich dietkach.“

Krásny obraz P. Marie, originál chýrneho talianskeho maliara Guidu Reniho. Veľmi umele rezaný obraz sv. Jána Nepomuckého.

4.

V tejto skryni vidieť najmä umelecké rezby zo slonovej kosti, potom koraly, hodinky a všeliaké riady.

Prastarý drevený križ znázorňujúci starý a nový zákon. Umelecká práca jedného gréckeho mnícha z r. 1531. Skupina predstavujúca sv. Sebastiana a sv. Rocha (z jedného kusu slonovej kosti).

Veľký križ, tiež zo slonovej kosti. Majstrovsky prevedená práca.

Ukrižovanie Krista Pána (taktiež zo slon. kosti).

Zlaté perličkami obrúbené hodinky, ktoré nosievala cisárovná Maria Theresia. (Ukazujú hodinu jej smrti.)

S veľkou umelosťou obitá *škarúпка z vajca*. Práca jedného 84-ročného kováčskeho majstra z Viedne.

5.

Pozostatky sv. Cyrilla, biskupa alexandrijskeho, ktoré poslal pápež Alexander VII.

opátovi Benediktovi zo sv. Lambrechta. Tento dal relikvie ozdobiť mnohými perlami, rubínmi, zlatom a striebrom. Na pamiatku prenesenia týchto sv. ostatkov bývajú v pokladni 11. novembra slávnostné služby Božie.

Drahocenný dar *kardinála, primasa Scitovského*. Na striebornom podstavci kľačí arcibiskup pred stĺpom, na ňomž stojí zázračná socha Panny Marie Cellenskej z rýdzeho zlata, obetujúc na poduške ostrihomskú basiliku.

Zlatý kríž bývalého ostrihomského kanonika Jozefa Lolloka, venovaný pamiatke jeho vstúpenia do rádu pp. Lazaristov r. 1890.

Zlaté srdce, mnohými brillantami zdobené, po nebohom primasovi *Simorovi*. Darom doniesla jeho sestra r. 1898.

Zlaté srdce darované biskupom *Csákym*.

6.

Pozostatky sv. pápeža Eleuteria z 2. stolecia. Matka tohto sv. pápeža bola žiačkou sv. Petra apoštola.

Milostivá *kapla Mariecellská zo striebra a zlata*, pred ňou kľačiaca rodina gr. *Karácsonyiho*. Na pamiatku svojej striebornej svadby r. 1882 daroval gr. *Karácsonyi*.

Socha Panny Marie zo striebra (majstrovské dielo) od grófky *Csákyčky* r. 1838.

7.

Meno Marie ozdobené mnohými drahokamy. — 4 *strieborní anjeli* od gr. Montecuculihho.

Zlatý nôž od jednoho nešťastníka, ktorý za dlhý čas trpel na samovražednú maniu, ktorý však na prímluvu Bohorodičky uzdravený bol.

8.

Strieborný obraz od Miloša Obrenoviča, otca bývalého srbského kráľa Milana.

Dva strieborné obrazy od panej Alfarezi z Ruska.

9.

Dve zlaté srdcia od grófky *Harrachovej*.

Strieborná lampa podoby parolode od gr. Chamborda. Priniesol ju r. 1862 na poďakovanie, že pri búrke na Čiernom mori, do Jeruzalema putujúc, šťastne vyviazol z veľkého nebezpečenstva.

Veľký strieborný križ v čiernom rámcí, ktorý vehlasný palatin Štefan *Illésházy* ešte čo evanjelik v svojej kapli na Trenčianskom zámku k verejnej úcte vystavil. Zomrel r. 1608.

V hodvábe vyšívajú *obraz Panny Marie* od jeho dcéry. Oba predmety daroval r. 1861 Fr. Sándor z Prešporku.

* * *

V truhelníkoch skrýň schované sú drahocenné *ornáty, omšové rúcha a odevy Panny Marie*, zväčša vlastnoručné práce nábožných paní z najvyšších kruhov. Uvediem len najzajímavejšie a najdôležitejšie omšové rúcha v prvej, druhej a deviatej, taktiež najskvostnejšie odevy sochy P. Marie v tretej skryni.

I. Biely odev pre sochu Panny Marie, bohato rubínmi a perličkami posiaty od arcivojvodkyne Marie Anny, dcéry cisárovnej Marie Theresie.

Odev pre sochu P. Marie zo zlatotkanej látky od kráľovnej Alžbety. — Utešené omšové rúcho (kasula), vlastnoručná práca cisárovnej Marie Theresie r. 1757. (Sama obetovala.)

Jedno bielej a druhé zelenej barvy od cisára Karla VI., otca Marie Theresie.

Cisárovnou Eleonorou vlastnoručne zhotovené modré omšové rúcho r. 1657.

Červeným hodvábom a zlatom bohato vyšívané omšové rúcho od kráľa Mateja Korvína 1491.

Jedno červené a druhé biele rúcho zo zlatého a strieborného brokátu. Bohatá vypuklá práca perlová. Obe od uh. kráľa Ludvika I.

II. Tmavočervený, zlatom a premnohými perlami bohato zdobený ornát s ôsmi obrazy hodvábom umelecky vyšívanými. Od kráľovny Alžbety r. 1857. Krásne, alpskými kvetami vyšívané omšové rúcho od arcivojvodkyne Marie Valerie 1884.

Bieli, zlatom bohato vyšívané omšové rúcho. Vlastnoručná práca cisárovnej Karoliny Augusty.

Jedno rúcho zo svadobných šiat arcivojvodkyne Marie Theresie r. 1877.

Jedno od arcivojvodkyne Hildegardy, manželky arcivojvodu Albrechta r. 1864. Posledná jej práca.

IX. Staré, zlatom bohato vyšívané omšové rúcho od arcib., primasa *Szelepcsényiho* (180 rokov staré). Tomuto podobné od kardinála *Koloniča*, arcib. viedeňského r. 1683.

Omšové rúcho zo svadobných šiat kňažny Michaely Obrenovičovej.

Modré, bielym hodvábom vyšívané od grófký *Harrachovej*, rod. kňažny Lobkovicovej. Biele od grófký *Jankovičovej*. Tiež biele od grófký *Zichy*, a ešte mnoho iných.

Skryňa III. Odevy pre sochu P. Marie. Niektoré z nich sú neobyčajne krásne a drahocenné, na pr. biely odev zo svadobných šiat grófký Anny z Meranu r. 1864. Červený od grófký Batthyány. Takzvaný dukátový od barónky Burkhartovej. Zelený, zlatom vyšívajú od prôvodu (processie) viedeňského r. 1857. Modrý, zlatom vyšívajú od grófký Wenkheimovej z Bratislavy a ešte mnoho iných. V tejto skryni je tiež uschované majstrovsky prevedené *album pápežov*, dar to dr. Fruhvirtha, veľkostat. v Gmundene r. 1893.

Okrem týchto uvedených pokladov sú ovšem ešte mnohé a mnohé, ktoré, keďže sú me-

nej významné, som nespomenul, toho súc presvedčenia, že drahým bratom a sestrám slovenským vtedy poslúžim najlepšie, keď presne a čo najkratšie opíšem len tie predmety, ktoré uznal som za najdôležitejšie.

Konečne upozorňujem pútnikov slovenských na to, že tie premnohé dary uschované v pokladni nie sú majetkom kostola, ale Panny Marie, ba čo viac, sú ony kostolu ešte na škodu v tom smysle, že kostol platí štátu od nich dane, čo mu veru nie malou je farchou.

Pútnikom Mariecellenským odporúčame nasledujúce modlitebné knižky a nábožné čítania :

NÁBOŽNÉ VYLEVY

neviazané	30'—
pl.	50'—
pl. vatované	65'—
koža zlr.	80'—
koža zlr. záp.	85'—
koža zlr. vat.	85'—
koža zlr. vat. zápinka skvostne	135'—
cel. zlatorez. záp. skvostne	135'—
koža zlr. záp. najskvostnejšie	140'—

JADRO NÁBOŽNYCH VÝLEVOV

neviazané	14'—
pol. plátno	20'—
plátno	25'—
polo koža	30'—
koža zlrez.	40'—
koža zlatorez, zápinka	75'—
koža zlatorez, zápinka	80'—
zlrez. cel. záp.	80'—

DUCHOVNÝ SPEVNÍK

neviazané	10'—
pol plátno	15'—
plátno	20'—
v koži	30'—

ZIVOT JEŽIŠA KRISTA

I. neviazaný	14.—
II. „	14.—
I. kartón	20.—
II. „	20.—
III. „	20.—
I. plátno	25.—
II. „	25.—
III. „	25.—
I.—III. spoluviazané v plátne	60.—

ŽIVOT PANNY MARIE

neviazané	14.—
kartón	20.—
v plátne	25.—

GOFFINEA

neviazaná	25.—
v plátne	30.—

LEGENDY AČI ŽIVOTY SVÄTÝCH

I.—IV. sväz. neviaz., jeden a jeden sv.	20.—
I—IV. „ brožovaný „ „ „ „	25.—
I.—IV. „ v plátne „ „ „ „	30.—
I.—IV. spoluviazaný v plátne	90.—

LUDOVY KATECHISMUS

I. diel	18.—
II. „	18.—
III. „	18.—

Všetky tieto knihy ako aj iné krásne čítania
dodá Vám

SPOLOK SV. VOJTECHA, TRNAVA

Bratislavská župa.

